

สำนักสร้างเสริมระบบสื่อและ สุขภาวะทางปัญญา

“เท่าทันตนเอง เท่าทันสื่อและสังคม เพื่อร่วมสร้างวิถีสุขภาวะ”

สำนักสร้างเสริมระบบสื่อและสุขภาวะทางปัญญา เป็นสำนักหนึ่งของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ หรือ สสส. มีภารกิจในการพัฒนา **“คน”** ทุกวัยให้เท่าทันชีวิต เท่าทันสื่อ สารสนเทศและดิจิทัล (MIDL) โดยมุ่งเน้นให้ **“คนไทยฉลาดใช้สื่อเป็นเครื่องมือเพื่อนำไปสู่ชีวิตวิถีใหม่ที่มีสุขภาวะ”** และส่งเสริมการพัฒนาระบบนิเวศสื่อสุขภาวะ ที่เอื้ออำนวยให้มีความเป็นอิสระ วางใจ เป็นเจ้าของในการเรียนรู้ร่วมกัน ผ่านการสนับสนุนให้ประชาชนเป็นผู้ใช้และผู้สร้างสรรค์สื่อ (Media Users and Creators) ที่มีความเท่าทันสื่อ ความรอบรู้ทางสุขภาพ เกิดจิตสำนึกความเป็นพลเมืองที่มีความมั่นคงภายใน และความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ โดยมีขีดความสามารถเพียงพอต่อการดำรงชีวิตในยุคศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีสุขภาวะ

นิยาม

ระบบสื่อ หรือ ระบบนิเวศสื่อสุขภาวะ (Healthy Media Ecosystem)

หมายถึง ระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และปัจจัยแวดล้อม ที่เอื้อให้ทุกคนเท่าทันตนเอง เท่าทันสื่อ และสังคมสามารถเลือก และออกแบบเพื่อร่วมสร้างการเปลี่ยนแปลงสู่วิถีชีวิตสุขภาวะ

สุขภาวะทางปัญญา (Spiritual Health)

คือ ความรู้ทั่ว รู้เท่าทัน และความรู้อย่างแยกได้ในเหตุผลแห่งความดี ความชั่ว ความมีประโยชน์และความมีโทษ ซึ่งนำไปสู่การตื่นรู้ และเกิดปัญญาในการดำรงชีวิตที่สมดุล และเป็นสุข

“คนไทยที่ฉลาดใช้สื่อให้เป็นเครื่องมือเพื่อนำไปสู่วิถีชีวิตสุขภาวะ”

บูรณาการงานสุขภาวะ สนับสนุนให้บรรลุเป้าตัวชี้วัด 10 ปี และตัวชี้วัดร่วมหรือวาระกลางประจำปี (Health Literacy)

ตอบสนองทิศทาง New Normal จากภาวะวิกฤติ สนับสนุนสังคมเปิดและยืดหยุ่นพร้อมฟื้นตัว
ด้วยวัฒนธรรมการสื่อสารใหม่และกระบวนการพัฒนาสุขภาวะทางปัญญาเพื่อฟื้นฟูชีวิตและสังคม

เสริมพลังหล่อหลอมนักสื่อสารสุขภาวะ
เท่าทันตนเอง สื่อ และสังคม มีจิตสาธารณะ

ส่งเสริมทักษะเท่าทันสื่อ
เพื่อพัฒนาพลเมืองดิจิทัล

นักสื่อสารศิลปวัฒนธรรม

พัฒนาแกนนำส่งเสริมการอ่าน

พัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง
กระบวนการพัฒนาจิต / จิตอาสา
การพัฒนาความมั่นคงภายใน
การยืดหยุ่น ฟื้นตัว

สนับสนุนปัจจัยแวดล้อมเพื่อ
ระบบนิเวศสื่อสุขภาวะ

กลไกเฝ้าระวังและสร้างสรรค์สื่อ
อย่างมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาพลเมืองดิจิทัล

หลักสูตรทักษะเท่าทันสื่อ
ในและนอกระบบการศึกษา

นโยบายส่งเสริมและปกป้องเด็ก
จากสื่อออนไลน์

พัฒนาพื้นที่สุขภาวะอย่างมีส่วนร่วม
(Design for Inclusive Society)

มุ่งมั่นพัฒนาคน

จัดการความรู้เพื่อขับเคลื่อนงาน

Engage

เชื่อมโยงความร่วมมือกับทุกฝ่าย

นักสื่อสารสุขภาวะ
> 3,500 คน

Empower

เสริมพลังกลุ่มเป้าหมาย

กระบวนการขับเคลื่อน
ต้นแบบ 5 กรณี

Enable

สนับสนุนทรัพยากรปัจจัย
จำเป็นอย่างเพียงพอ

เครื่องมือจากการ
จัดการความรู้ 2 กรณี

พัฒนาและขับเคลื่อนกลไก
นโยบาย 1 นโยบาย

ปฏิบัติการ
40 จังหวัด

พื้นที่ต้นแบบ
7 พื้นที่

ยุทธศาสตร์ และ วิธีดำเนินงาน

Engagement

พัฒนากลไกและปัจจัยแวดล้อม
ที่เอื้อให้เกิดส่วนร่วมออกแบบ
“ชีวิตวิถีใหม่”

1. พัฒนาระบบนิเวศสื่อ

สุขภาวะ ที่สนับสนุนให้ทุกคน
มีส่วนร่วมออกแบบชีวิตวิถีใหม่
(New Normal) อย่างเท่าทัน
ตนเอง ชีวิต สื่อ สังคม และโลก
โดย “ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง” (Design
for Inclusive Society)

**2. สนับสนุนให้เกิดนวัตกรรมของระบบสื่อและวิถีสุขภาวะ
ทางปัญญา** ที่นำไปสู่การสร้างประชาสังคมที่มีความเท่าเทียม
(Innovation for Civil Society)

3. สนับสนุนให้เกิดการประสานความร่วมมือ ระหว่างหน่วยงาน
องค์กรหรือในท้องถิ่นเพื่อการบรรลุเป้าหมายร่วม

Empowerment

พัฒนาศักยภาพผู้นำรุ่นใหม่ สู่นักสื่อสารสุขภาวะในฐานะ
“พลเมืองตื่นรู้” ที่เท่าทันสื่อควบคู่ไปกับการรู้เท่าทัน
ตนเอง

4. ค้นหาและบ่มเพาะนักสื่อสารสุขภาวะ โดยมุ่งกลุ่มผู้นำรุ่นใหม่
ที่มีศักยภาพในการสร้างความเปลี่ยนแปลง ครอบคลุมทุกพื้นที่
ปฏิบัติการ ทั้งมีติดออนไลน์และบนพื้นที่กายภาพ (Online &
On-ground)

**5. ส่งเสริมทักษะเท่าทันสื่อ ศักยภาพในการใช้สื่อเป็นเครื่องมือ
เพื่อนำไปสู่วิถีชีวิตสุขภาวะ** และเสริมพลังกลุ่มเป้าหมายให้เข้าถึง
วิถีสุขภาวะทางปัญญา โดยเน้นคุณสมบัติที่จะสร้างภูมิคุ้มกันทาง
ปัญญาผ่านประสบการณ์ตรง และนำเสนอทางเลือกที่หลากหลาย

**6. พัฒนาศักยภาพเครือข่ายสร้างเสริมสุขภาพให้เป็นนักสื่อสาร
สุขภาวะ** ที่มีทักษะที่เท่าทันความเปลี่ยนแปลง ได้แก่ ทักษะความเป็น
ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ทักษะการตระหนักรู้เท่าทันภายในตนเอง และ
การสะท้อนความคิด

Enabling

สนับสนุนทรัพยากร และปัจจัยที่จำเป็น
เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายหลักสามารถ
ผลักดันการเปลี่ยนแปลงได้สำเร็จ

7. สนับสนุนกระบวนการจัดการความรู้ ที่เกิดขึ้นจากการดำเนิน
งานที่ผ่านมา เพื่อกำหนดทิศทางและยุทธศาสตร์และแผนในระยะ
ต่อไปให้สอดคล้องกับการเติมเต็มช่องว่าง และต่อยอดผลสำเร็จ
ที่เกิดขึ้น

8. สนับสนุนการขับเคลื่อนกลไกเชิงนโยบาย เพื่อให้เกิดการ
เปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างที่เอื้ออำนวยต่อการบรรลุเป้าหมาย
ของแผนฯ สื่อสารความก้าวหน้า ความสำเร็จ ประสบการณ์
และบทเรียน

9. สื่อสารเผยแพร่ความรู้และเครื่องมือ จากการทำงานของ
แผนและภาคีเครือข่ายสู่สังคมอย่างต่อเนื่อง

วิธีการขับเคลื่อนงาน เพื่อให้บรรลุผล ตามตัวชี้วัดผลสำเร็จตาม เป้าหมาย 6 ด้าน

- 1 พัฒนา “คน” และสร้าง “ผู้นำการเปลี่ยนแปลง”** พัฒนานักสื่อสารสาธารณะ และ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านสื่อและวิถีสุขภาวะทางปัญญา
- 2 พัฒนาค้นแบบจากการขับเคลื่อนงาน** พัฒนารูปแบบการดำเนินงาน (Model) กระบวนการสื่อสารเพื่อสุขภาวะและวิถีสุขภาวะทางปัญญาที่ประสบความสำเร็จ และถอดบทเรียนการดำเนินการเพื่อนำไปขยายผลประยุกต์ใช้ในพื้นที่อื่น
- 3 สนับสนุนปฏิบัติการขับเคลื่อนระบบการสื่อสารเพื่อสุขภาวะและวิถีสุขภาวะทางปัญญาในพื้นที่** อย่างต่อเนื่อง เข้มขันและมีประสิทธิภาพ
- 4 พัฒนาแหล่งเรียนรู้** สนับสนุนให้เกิดพื้นที่ต้นแบบระบบนิเวศสื่อสุขภาวะที่พัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาระบบนิเวศสื่อสุขภาวะ
- 5 จัดการความรู้และสร้างเครื่องมือเพื่อช่วยขยายผล** เพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับพัฒนากิจกรรม วิธีการทำงาน และกระบวนการพัฒนาคน จนได้แนวทางการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ
- 6 พัฒนานโยบายทุกระดับ** สนับสนุนและร่วมมือกับรัฐและหน่วยงานต่าง ๆ ให้เกิดการพัฒนามาตรการและกลไกเพื่อสร้างบรรทัดฐานหรือพฤติกรรมใหม่สู่ชีวิตวิถีใหม่ของสังคมหรือพื้นที่ปฏิบัติการ ที่จะนำไปสู่ระบบนิเวศสื่อสุขภาวะและสุขภาวะทางปัญญา

ออกแบบแผนภาพกลุ่มเป้าหมาย

ประกอบด้วย 4 ลักษณะ ได้แก่ ครอบครัว สถานศึกษา องค์กรชุมชน เพื่อให้ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายทุกช่วงวัย รวมทั้งประชากรกลุ่มเฉพาะ ดังนี้

- 1 เด็กปฐมวัย** ให้มีความสำคัญต่อการปกป้องผลกระทบจากสื่อสมัยใหม่ ด้วยการส่งเสริมทักษะเท่าทันสื่อและความรอบรู้ด้านสุขภาพตามช่วงวัย ผ่านกระบวนการอ่าน ศิลปวัฒนธรรม และการแสดง
- 2 วัยเรียน-เยาวชน** ให้มีความสำคัญต่อการปกป้องปัจจัยเสี่ยงทุกมิติ โดยจะเน้นไปที่สื่อดิจิทัล สร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพ ความมั่นคงภายในบนแนวทางการออกแบบ เพื่อให้ทุกคนในสังคมมีส่วนร่วม พัฒนานักสื่อสารสาธารณะ
- 3 วัยทำงาน** เป็นช่วงวัยที่ได้รับความกดดันจากภาระรอบด้านจนส่งผลต่อความเครียดและเสี่ยงต่อปัญหาสุขภาพจิต โดยจะส่งเสริมทักษะเท่าทันสื่อ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ และสร้างความมั่นคงภายในที่เหมาะสมกับวุฒิภาวะตามช่วงวัย ผ่านกระบวนการสื่อสารและการพัฒนาสุขภาวะทางปัญญา
- 4 วัยสูงอายุ** มุ่งปกป้องจากความเสี่ยงจากการใช้สื่อสมัยใหม่ ด้วยการส่งเสริมทักษะเท่าทันสื่อ ความรอบรู้ด้านสุขภาพ ผ่านกระบวนการพัฒนาศักยภาพ และช่องทางที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายสูงวัย
- 5 กลุ่มเปราะบางหรือขาดโอกาส** ดำเนินการด้วยความตระหนักว่า เป็นกลุ่มประชากรที่ดำรงชีวิตท่ามกลางปัจจัยเสี่ยงรอบด้าน ถูกกระตุ้นให้มีพฤติกรรมเสี่ยง และขาดโอกาสในการเข้าถึงสื่อสุขภาวะ โดยสนับสนุนให้เข้าถึงช่องทางสื่อสาร ควบคู่ไปกับสนับสนุนการเข้าร่วมกระบวนการส่งเสริมและฟื้นฟูอัตลักษณ์คุณค่า เพื่อให้ก้าวพ้นสภาพปัญหาและมีบทบาทร่วมในการขับเคลื่อนงานต่อ

รู้จัก สสส. เพราะ 2 ใน 3 ของโรคที่เกิดขึ้นล้วนมาจากปัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อม หลักการทำงานของ สสส.จึงมุ่งเน้นการแก้ปัญหาด้วยหลักปัจจัยทางสังคมกำหนดสุขภาพ (Social Determinants of Health*) เพื่อมุ่งสร้างสุขภาวะที่ครอบคลุมทั้งกาย ใจ สังคม ปัญญาให้คนไทยอย่างยั่งยืน ผ่าน 15 แผน ด้วยวิธีการทำงาน ดังนี้

ลดปัจจัยเสี่ยงหลัก

- แผนควบคุมยาสูบ
- แผนควบคุมเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และสิ่งเสพติด
- แผนจัดการความปลอดภัยทางถนนและภัยพิบัติ
- แผนส่งเสริมกิจกรรมทางกาย
- แผนอาหารเพื่อสุขภาวะ

พัฒนาต้นแบบสุขภาวะ

- แผนสุขภาวะชุมชน
- แผนสร้างเสริมสุขภาวะในองค์กร

ขยายโอกาสในการสร้างนวัตกรรม

- แผนสร้างสรรค์โอกาสและนวัตกรรมสุขภาวะ

พัฒนากระบวนการลดปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพอื่นๆ

- แผนควบคุมปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ
- แผนสุขภาวะเด็ก เยาวชน และครอบครัว
- แผนสุขภาวะประชากรกลุ่มเฉพาะ

สร้างความตื่นตัวและค่านิยมใหม่ในสังคม

- แผนระบบสื่อและวิถีสุขภาวะทางปัญญา
- แผนสร้างเสริมความเข้าใจสุขภาวะ

ส่งเสริมสมรรถนะของระบบสุขภาพและบริการสุขภาพ

- แผนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพผ่านระบบบริการสุขภาพ
- แผนพัฒนาระบบและกลไกสนับสนุนเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ

สนใจร่วมเป็นส่วนหนึ่งในงาน
สร้างเสริมสุขภาวะกับเรา

สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
อาคารศูนย์เรียนรู้สุขภาวะ

เลขที่ 99/8 ซอยงามดูพลี
แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตสาทร
กรุงเทพฯ 10120

โทรศัพท์ 02-343-1500
โทรสาร 02-343-1501

opengrant@thaihealth.or.th
www.thaihealth.or.th

อ้างอิง *เซอร์ ไมเคิล กิเดียน มาร์มอต ผู้มีบทบาทสำคัญขององค์การอนามัยโลกในการแก้ปัญหาด้วยหลักปัจจัยทางสังคมกำหนดสุขภาพ (Social Determinants of Health) ด้วยการประเมินปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อสังคมเพื่อป้องกันโรคและการสร้างเสริมศักยภาพของคนอย่างยั่งยืน